

**PSICOLOGIA DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA
(1432)**

Estudi: Pedagogia

Curs: 2008-2009

Tipus d'assignatura: Obligatòria de 1er. curs

Durada: Anual

Nombre de crèdits: 7,5 (5 teòrics i 2,5 pràctics)

Desdoblament de grups: 2 grups

Participació a Campus Extens: No

Idioma en que s'imparteix l'assignatura: Català

PROFESSOR/A: Joana Colom Bauzà	
DIRECTORI: Despatx: B-101 Edifici: Guillem Cifre de Colonya Tel.: 971. 17.29.17 Fax: 17.31.90 e-mail: joana.colom@uib.es	TUTORIES: 1r quadrimestre: Dimecres: 10-14 hores 2n quadrimestre: Dimecres: 10-14 hores

I. OBJECTIUS GENERALS

Crèdits teòrics

1. Facilitar uns coneixements que permetin adquirir una comprensió de les diferents etapes d'evolució de la pròpia psicologia del desenvolupament, diferenciant els paradigmes i les grans línies d'investigació que s'han establert, així com el coneixement de les principals teories i enfocaments evolutius.
2. Proporcionar una comprensió holística dels processos de desenvolupament i canvi en la infància i l'adolescència, contemplant la multidimensionalitat de l'individu i la importància del context interaccional.
3. Donar uns coneixements adequats per a la formació de l'alumnat tinguent en compte una triple vertent: investigació, formació professional i propi desenvolupament personal en una societat en constant canvi.
4. Motivar a l'alumnat a una actitud epistemològica més enllà de l'explicació lineal de causa-efecte, pròpia de l'estructura de pensament de la nostra cultura.

Facultat d'Educació

5. Facilitar l'aprenentatge del domini de la terminologia pròpia de la psicologia del desenvolupament.
6. Fomentar la capacitat d'anàlisi i saber aplicar els coneixements adquirits en la seva pràctica professional.

Crèdits pràctics

1. Aprofundir en la terminologia pròpia de la psicologia del desenvolupament.
2. Analitzar les diferents teories mitjançant lectures específiques.
3. Estudiar de forma empírica alguns dels continguts teòrics impartits a classe.
4. Poder observar de forma directa algunes dimensions psicològiques del procés evolutiu.
5. Relacionar els continguts teòrics amb activitats pràctiques.

II. CONTINGUTS

Crèdits teòrics

I. CONCEPTES, TEORIES I MÉTODES

- Tema 1. Explicació teòrico-conceptual de la psicologia del desenvolupament.
- Tema 2. Perspectiva històrica. El naixement de la psicologia del desenvolupament i la seva consolidació com a disciplina.
- Tema 3. Pluralisme paradigmàtic: Teories i models explicatius dels processos de canvi. Principals enfocaments en l'actualitat.
- Tema 4. La investigació en la psicologia del desenvolupament. Dissenys bàsics.

II. PRIMERA INFANCIA (0 - 2 anys)

- Tema 5. Desenvolupament prenatal i naixement. Característiques del nou-nat. Context social.
- Tema 6. Desenvolupament somàtic i psicomotriu. Aspectes i seqüències del desenvolupament psicomotriu.
- Tema 7. Desenvolupament dels processos cognitius bàsics. El desenvolupament de la intel·ligència senso-motriu.
- Tema 8. Els inicis de la comunicació. Comunicació preverbal. Del gest a la paraula: desenvolupament del primer lleguatge.
- Tema 9. Desenvolupament social i de la personalitat. Les primeres relacions socials i afectives. Processos de socialització.

III EDAT PRE-ESCOLAR I ESCOLAR (de 2 anys a l'adolescència)

Tema 10. Desenvolupament físic i psicomotriu al llarg dels anys pre-escolars. El camí cap el domini psicomotriu.

Tema 11. Desenvolupament dels processos cognitius bàsics.

Tema 12. Desenvolupament intel·lectual. Intel·ligència preoperacional. Operacions concretes.

Tema 13. Desenvolupament del llenguatge. Desenvolupament de la capacitat lingüística.

Tema 14. Desenvolupament personal i socioemocional. Processos d'individualització i adquisició de la identitat. Influències familiars i extrafamiliars en el desenvolupament psico-social i de la personalitat. El coneixement social.

IV. ADOLESCÈNCIA

Tema 15. Naturalesa i significat de l'adolescència. L'adolescència com a fenomen recent. La pubertat i els canvis físics. L'impacte psicològic en el desenvolupament puberal.

Tema 16. Desenvolupament cognitiu. De les operacions concretes a les formals. La construcció del pensament social i moral.

Tema 17. Desenvolupament de la personalitat. Identitat personal: autoconcepte i autoestima. Desenvolupament psicosexual: identitat i paper sexual.

Tema 18. Les relacions socials en l'adolescència. Relacions familiars. El grup d'iguals com a referent.

Tema 19. La representació social actual de la joventut.

III. METODOLOGIA I ACTIVITATS

Crèdits teòrics

1. Explicacions orals del temari a classe per part de la professora.
2. Lectura obligatòria dels textos recomenats.
3. Presentació de material audiovisual.
4. Debats en petit i gran grup.

Crèdits pràctics

1. Realització de pràctiques sobre els conceptes i temes explicats a classe. Es determinaran durant el curs.

Facultat d'Educació

- Lectura i anàlisi de textos, articles, documents de treball, etc., significatius per aquesta matèria que es presentaran al llarg del curs i es treballaran en les classes pràctiques.

IV. CRITERIS D'AVALUACIÓ

Dels crèdits teòrics

. Es realitzaran dos exàmens parcials eliminatoris i un examen final. L'objectiu és avaluar el coneixement adquirit per a l'alumnat durant el curs. L'examen final de l'assignatura representa el 70% de la nota.

Dels crèdits pràctics

Les pràctiques representen el 30%. Un requisit de les pràctiques és que s'ha de tenir un 80% d'assistència per obtenir la nota de pràctiques.

Cada una d'aquestes parts (crèdits teòrics i pràctics) ha d'estar aprovada per poder aprovar l'assignatura.

. Per a l'avaluació global es tindran en compte els següents criteris:

- La participació a classe.
- Les lectures realitzades.
- Els comentaris crítics de l'alumnat.
- Les activitats que s'han fet a les classes de pràctiques.

Per a l'alumnat que no pot assistir a classe:

Han de presentar les mateixes pràctiques, però es concertarà a les tutories les dates de presentació.

V. OBSERVACIONS

Per avaluar l'assignatura és imprescindible tenir tots els treballs presentats que s'han demanat en aquesta assignatura. Els treballs s'han de presentar dins el termini de temps que s'ha demanat. No s'acceptaran els treballs fora d'aquest termini.

VI. BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- BRADLEY, B.S. (1992). *Concepciones de la infancia*. Madrid: Alianza.
(Lectura obligatòria)
- CASTILLO, G. (1999). *El adolescente y sus retos*. Madrid: Pirámide.

Facultat d'Educació

(Lectura obligatòria)

DELVAL, J. (2002). *La escuela posible*. Barcelona: Ariel.

GUTIÉRREZ, F. (2004). *Teorías del desarrollo cognitivo*. Madrid: McGraw-Hill.

MARTI SALA, E. (1991). *Psicología evolutiva. Teorías y ámbitos de investigación*. Barcelona: Anthropos.

PEREZ PEREIRA, M. (1995). *Nuevas perspectivas en psicología del desarrollo*. Madrid: Alianza.

VII. BIBLIOGRAFIA GENERAL

AGUIRRE, A. (1994). *Psicología de la adolescencia*. Barcelona: Marcombo.

BERGER, K. S. y THOMPSON, R.A. (1997). *Psicología del desarrollo: infancia y adolescencia*. Madrid: Médica Panamericana.

BERMEJO, V. (1994). *Desarrollo cognitivo*. Madrid: Síntesis.

BOADA, H. (1984). *El desarrollo de la comunicación en el niño*. Barcelona: Anthropos.

BURNS, R.B. (1990). *El autoconcepto: teoría, medición, desarrollo y comportamiento*.

CAPARROS, A. (1985). *Los paradigmas en psicología*. Barcelona: Horsori.

CASAS, F. (1998). *Infancia: perspectivas psicosociales*. Barcelona: Paidós.

CLEMENTE, R. et al. (1991). *Desarrollo socioemocional. Perspectivas evolutivas preventivas*. Valencia: Promolibro.

COLEMAN, J.C. (1985). *Psicología de la adolescencia*. Madrid: Morata.

DALE, P. (1980). *El desarrollo del lenguaje*. México: Trillas.

DELVAL, J. (1994). *El desarrollo humano*. Madrid: Siglo XXI.

ERIKSON, E.H. (1989). *Identidad*. Madrid: Taurus

FERNADES, E. (1991). *Psicopedagogía de la adolescencia*. Madrid: Narcea.

FLAVELL, J.H. (1993). *El desarrollo cognitivo*. Madrid: Aprendizaje-Visor.

GARCIA MADRUGA, J.A. (1991). *Desarrollo y conocimiento*. Madrid: Siglo XXI.

GARCIA MADRUGA, J.A. y PARDO DE LEON, P. (1997). *Psicología Evolutiva*. Madrid: UNED.

GARCIA SANCHEZ, J.N. (1993). *Introducción al desarrollo del conocimiento*. Barcelona: Oikos-tau.

GONZALEZ, A.M.; FUENTES, M.J.; DE LA MORENA, M.L. y BARAJAS, C. (1995). *Psicología Del Desarrollo: Teoría y Prácticas*. Archidona: Aljibe.

HARRIS, P.L. (1989). *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza, 1992.

HOFFMAN, L.; PARIS, S. y HALL, E. (1996). *Psicología del desarrollo hoy*. Madrid: McGraw Hill.

HOPKINS, H.R. (1984). *Adolescencia: años de transición*. Madrid: Pirámide.

HORROCKS, J.E. (1980). *Psicología de la adolescencia*. México: Trillas.

HURLOCK, E.B. (1980). *Psicología de la adolescencia*. Barcelona: Paidós.

KAIL, R.V. (1984). *El desarrollo de la memoria en los niños*. Madrid: Siglo XXI.

KAYE, K. (1982). *La vida mental y social del bebé*. Barcelona: Paidós.

Facultat d'Educació

- KHOLBERG, L. (1992). *Psicología del desarrollo moral*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- KIMMEL, D.C. y WEINER, I.B. (1998). *La adolescencia: una transición del desarrollo*. Barcelona: Ariel.
- KITWOOD, T. (1996). *La preocupación por los demás. Una nueva psicología de la conciencia y la moralidad*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- KOZULIN, A. (1990). *La psicología de Vigotski*. Madrid: Alianza.
- LERNER, R.M. y HULTSCH, D.F. (1983). *Human development*. London: Mcgraw-Hill.
- LÓPEZ, F.; ETXEBARRIA, I.; FUENTES, M.J. y ORTIZ, M.J. (1999). *Desarrollo afectivo y social*. Madrid: Pirámide.
- LUTTE, G. (1991). *Liberar la adolescencia*. Barcelona: Herder.
- MARCHESI, A.; CARRETERO, M. y PALACIOS, J. (1985). *Psicología Evolutiva*. Tomo I,II,III, Madrid: Alianza.
- MARTI, E y ONRUBIA, J. (1997). *Psicología del desarrollo: el mundo del adolescente*. Barcelona: ICE/HORSORI.
- MEHLER, J. y DUPOUX, E. (1992). *Nacer sabiendo. Introducción al desarrollo cognitivo del hombre*. Madrid: Alianza.
- MORALEDA, M. (1992). *Psicología en la escuela infantil*. Madrid: Eudema.
- PALACIOS, J. (1980). *Henri Wallon: psicología del niño*. Madrid: Pablo del Río.
- PALACIOS, J.; MARCHESI, A. y COLL, C. (1992). *Desarrollo psicológico y educación*. Tomo I. *Psicología Evolutiva*. Madrid: Alianza.
- PAPALIA, D. y WENDKOS, S. (1985). *Desarrollo humano*. México: Mcgraw-Hill.
- PIAGET, J. (1969). *El nacimiento de la inteligencia en el niño*. Madrid: Aguilar.
- PIAGET, J. (1976). *Seis estudios de psicología*. Barcelona: Barral.
- PIAGET, J. ; INHELDER, B. (1984). *Psicología del niño*. Madrid: Morata.
- RIGO, E. (1985). *Psicología genética, estadios del desarrollo y educación especial*.
- RIGO, E. (1990). *La psicopedagogía de Henri Wallon*. Palma de Mallorca: Univ. de les Illes Balears.
- Rigo, E. (2007). *Wallon*. Sevilla: Eduforma.
- RODRIGO, M.J. (1994). *Contexto y desarrollo social*. Madrid: Síntesis.
- RODRIGO, M.J. y PALACIOS, J. (1998). *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza.
- ROMÁN, J.M.; SÁNCHEZ, S. y SECADAS, F. (1996). *Desarrollo de habilidades en niños pequeños*. Madrid: Pirámide.
- SIGUAN, M. (1984). *Estudios sobre psicología del lenguaje infantil*. Madrid: Pirámide.
- TRIADÓ, C. (1993). *Psicología Evolutiva*. Vich: EUMO.
- TURIEL, E. (1984). *El desarrollo del conocimiento social. Moralidad y convención*. Madrid: Debate.
- TURIEL, E. ; ENESCO, I. y LINAZA, J. (1989). *El mundo social en la mente infantil*. Madrid: Alianza.
- VASTA, R. (1987). *Cómo estudiar al niño. Introducción a los métodos de investigación*. Madrid: Siglo XXI.

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

VASTA, R.; MARSHALL, M. y SCOTT, A. M. (1996). *Psicología infantil*.
Barcelona: Ariel.

VIGOTSKI, L.S. (1988). *Pensament i llenguatge*. Vic: Eumo.

VIGUER, P.y SERRA, E. (1998). *La infancia de fin de siglo*. Madrid: Síntesis

WALLON, H. (1977). *La evolución psicológica del niño*. Barcelona: Crítica.

WERTH, J.V. (1988). *Vygotsky y la formación social de la mente*. Barcelona:
Paidós.